

नेपाल सरकार

सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं
(स्थानीय तह सम्बन्धित शाखा)

पत्र संख्या: २०८०।०८१

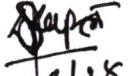
चलानी नं.: ४८०

मिति: २०८१।०३।२४

विषय: डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धमा ।

श्री गाउँपालिका (सबै),
श्री नगरपालिका (सबै) ।

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प. सं. २०८०।०८१, च. नं. २००, मिति २०८१।०३।१७ को स्थानीय तहमा डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धित पत्र संलग्न छ । सो सम्बन्धमा 'डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्ययोजना, २०८१' बमोजिम स्थानीय सरकारलाई निर्दिष्ट गरिएका क्रियाकलाप गर्न/गराउन आदेशानुसार अनुरोध छ ।

३/२४
(दीपेश खड्कल)
शाखा अधिकृत

बोधार्थ:

श्री सूचना तथा प्रविधि शाखा: सबै गाउँपालिका, तथा नगरपालिकाको इमेलमा प्रेषण गरी मन्त्रालयको वेबसाइटमा समेत अपलोड गरिदिनुहुन ।

नेपाल सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

स्वास्थ्य समन्वय महाशाखा
(बहुक्षेत्रीय समन्वय शाखा)

२२३५८०
२६२६९६
२६९७३६
२६२८०२
२६२९८७
२६२४६८
२६२५४३

रामशाहपथ, काठमाडौं नेपाल

मिति: २०८१/०३/१७

श्री संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं ।

विषय: डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि स्थानीय तहहरूलाई पत्राचार गरिदने सम्बन्धमा ।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस आर्थिक वर्षको विगत ६ महिनामा देशका ७२ जिल्लाबाट डेंगी संक्रमितको प्रतिवेदन प्राप्त भईसकेको र मनसुनको आगमन संगै डेंगी संक्रमणको संख्यामा थप वृद्धि हुने आंकलन गरिएकोले सोको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि स्वास्थ्य सेवा विभागबाट स्वीकृत "डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्ययोजना, २०८१" बमोजिम निर्दिष्ट गरिएका स्थानीय सरकारबाट गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू संचालन गर्न सबै स्थानीय तहहरूलाई परिपत्र गरिदिनुहुन यस मन्त्रालय मिति २०८१/०३/१७ (सचिवस्तर)को निर्णयानुसार अनुरोध छ । इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा बाट प्राप्त मिति २०८१/०३/१६, च.न. १५९३ को पत्र र कार्ययोजनाको छयाँप्रति समेत यसै साथ पठाईएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

सादर अवगतार्थ

मा.मन्त्रीज्यूको सचिवालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय ।

श्रीमान् सचिवज्यू, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय ।

अञ्जना पोखरेल
शाखा अधिकृत

बोधार्थ

श्रीमान् महानिर्देशक ज्यू, स्वास्थ्य सेवा विभाग, टेकु ।

श्री इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग, टेकु ।

स्थानीय तह सचिव ज्यूलाई,

पत्राचार (१६) को.न.
३/२९

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग

फोन नं. ०१-४३४५७९६
Website: edcd.gov.np
पचती, टेकु, काठमाण्डौ, नेपाल

इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा

प. सं. ०८०/०८१

च.नं. १५९३

मिति: २०८१/०३/१६

श्री स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
रामशाहपथ, काठमाण्डौ

विषय: डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि स्थानीय तहहरूलाई पत्राचार गरिदिने सम्बन्धमा

उपरोक्त सम्बन्धमा यस आर्थिक वर्षको विगत ६ महिनामा देशका ७२ जिल्लाबाट डेंगी संक्रमितको प्रतिवेदन प्राप्त भईसकेको र मनसुनको आगमन संगै डेंगी संक्रमणको संख्यामा थप बृद्धि हुने आंकलन गरिएकोले सोको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि स्वास्थ्य विभागबाट स्विकृत "डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्ययोजना, २०८१" बमोजिम निर्दिष्ट गरिएका स्थानीय सरकारबाट गर्नुपर्ने तपसिल बमोजिमका क्रियाकलापहरू संचालन गर्न सबै स्थानीय तहहरूलाई परिपत्र गरिदिनुहुन कार्ययोजनाको छायाप्रति समेत यसै साथ पठाइएको व्यहोरा अनुरोध छ।

डा. यदु चन्द्र घिमिरे
निर्देशक

डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि स्थानीय सरकारको भूमिका

१. डेंगी रोग रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि सूचनाको उत्पादन, प्रकाशन तथा वितरण गर्ने। स्थानीय रेडियो, टेलिभिजन, अन्य आम संचार माध्यम तथा सामाजिक संजाल बाट डेंगी रोग रोकथामको सूचना प्रवाह गर्ने।
२. डेंगी रोग सम्बन्धमा सचेतनाका लागि विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने।
३. आमा समुह/ टोल विकास संस्था/ म.स्वा.स्व.से तथा सामाजिक संघ संस्था को सहयोग/सहकार्यमा डेंगी सम्बन्धी सचेतनाका लागि घरदैलो कार्यक्रम गर्ने।
४. चोक तथा रणनीतिक स्थानहरूमा ब्यानर तथा पोस्टर प्रदर्शन तथा माइकिङ्ग मार्फत जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने।
५. घर वरिपरि तथा कार्यस्थल, भूमिगत पार्किङ स्थल तथा निर्माणाधीन भवन, अव्यवस्थित ग्यारेज तथा कवाडी खानामा फालिएका गाडीका टायरहरू ड्रम तथा खालि बट्टा लगायत जमेका पानी को निगरानी र लामखुट्टेको लार्भा खोज तथा नष्ट गर्ने अभियान कम्तिमा हप्ताको एकपटक संचालन गर्ने; बहु-निकाय समन्वय मार्फत समुदायमा आधारित विभिन्न संघ संस्थाहरूलाई समेत परिचालन गर्ने।
६. बाहक (लामखुट्टे) को प्रतिकार्य निगरानी (सर्भिलेन्स गर्ने)/ संघ तथा प्रदेश संग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।
७. अस्पतालहरूलाई तयारी अवस्थामा राखी आवश्यकता अनुसार ज्वरोका बिरामीहरूको चाप बढेको अवस्थामा ज्वरो क्लिनिक/वाई संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने/गराउने।
८. निजी तथा सरकारी अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट शंकास्पद र ल्याब प्रमाणित डेंगीका बिरामीहरूको पूर्ण विवरण इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखाले निर्दिष्ट गरेको ढाँचामा कम्तिमा साताको एक पटक प्रतिवेदन गर्ने।

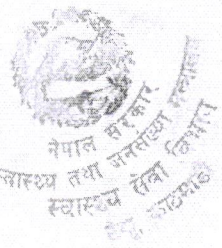
बोधार्थ

श्री स्वास्थ्य सेवा विभाग, टेकु, काठमाण्डौ

डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्ययोजना २०८१

नेपाल सरकार
स्वस्थ तथा जनसंख्या मन्त्रालय

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

डेंगी रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्ययोजना

१.१. डेंगी रोगको संक्रमणको अवस्था

नेपालमा बि.सं. २०६१ सालदेखि डेंगी रोग देखिन शुरु भए पश्चात प्रत्येक बर्ष यो रोग देशका विभिन्न जिल्लामा कहिले महामारीको रुपमा त कहिले छिटफुट रुपमा देखापर्ने गरेको छ २०८० सालमा बैशाख महिना देखि डेंगी रोगका बिरामीहरुको संख्यामा वृद्धि भइ भाद्र, असोज र कार्तिक महिनामा देशका ७७ वटै जिल्लाहरुबाट प्रतिवेदन भएको थियो, जसमध्ये, सुनसरी लगायत १० भन्दा बढी जिल्लाहरुमा प्रकोपको रुपमा देखा परेको थियो । २०८० साल पौष मसान्त सम्ममा देश भर झन्डै ५२ हजार भन्दा बढी व्यक्तिहरुमा संक्रमण भइ २० जना व्यक्तिहरुको मृत्युको प्रमाणीकरण भइसकेको छ । संक्रमणको हिसाबले कोशी, बागमती र गण्डकी प्रदेशमा बढी संक्रमण देखिए पनि कूल संक्रमितहरुको ८० % भन्दा बढी केशभार सात वटा प्रदेशका १० जिल्लाहरु (सुनसरी, तनहु, झापा, कास्की काठमाडौं, मोरंग, शंखुवासभा, कैलाली र भक्तपुर, र धादिङ) ले ओगटेको थियो । डेंगीबाट मृत्यु प्रमाणित भएका व्यक्तिहरुको तथ्यांक पुनरावलोकन गर्दा कूल मृत्यु मध्ये ५० प्रतिशत भन्दा बढी मृत्यु ५५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेर समुहमा भएका र मृत्यु भएका व्यक्तिहरुमा डेंगी संगै अन्य दीर्घ रोगका साथै निमोनिया, स्क्रब टाईफस् लगायतका संक्रमण समेत रहेको पाइएको थियो महिना अनुसार संक्रमणको अवस्था हेर्दा बिगतका सबै बर्षहरुमा देखिएझैं यस बर्ष पनि जेष्ठ महिना देखि संक्रमण बढ्दै गई भाद्र र आश्विन महिनामा संक्रमितको संख्या उच्च रहने र त्यसपश्चात क्रमशः कम हुँदै जाने अनुमान गर्न सकिन्छ

१.२. हालसम्म भएका प्रमुख उपलब्धिहरु

क. सातै प्रदेशमा ईन्टोमोलोजिकल ल्याब स्थापना गरि सकिएको र करिब ८० भन्दा बढी स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई फिल्ड ईन्टोमोलोजी ब्यसिक तथा रिफ्रेसर तालिम संचालन गरिएको ।

२०९१

डेंगी सार्ने लामखुट्टेको लार्भालाइ खोज तथा नष्ट गर्ने अभियानको भिडियो सामग्री बनाइ संचार गरिएको ।

१.३. डेंगी रोग रोकथाम तथा नियन्त्रणका चुनौतीहरू

1. बर्षायाम संगै डेंगी रोग सार्ने लामखुट्टेको वृद्धि बिकास हुने स्थानहरू प्रचुर मात्रामा हुने हुँदा बहुपक्षीय समन्वय र सहकार्य बिना लामखुट्टेको नियन्त्रण गर्न कठिन रहेको
2. कतिपय निजि/सरकारी अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट संक्रमित सबै डेंगी रोगीहरूको तथ्यांक नियमित र पूर्ण रुपमा रुपमा प्राप्त हुन नसकेको
3. डेंगी रोगको चाप अत्याधिक भएका कारण डेंगी पहिचानका लागि आवश्यक डेंगी किटको मागलाइ सम्बोधन गर्न नसकिएको
4. निरन्तर बर्षभरि लामखुट्टेको निगरानी गर्न इन्टोमोलोजिष्ट तथा आर्थिक श्रोतको अभाव रहेको ।
5. लामखुट्टे रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय बाहेक अन्य सरोकारवाला मन्त्रालयको भूमिकालाइ पैरवी हुन नसकेको
6. समुदाय तथा आम नागरिक तह सम्म जोखिम संचारलाइ प्रेषण गर्न कठिन भएको
7. निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट डेंगी रोगको निदानका लागि प्रयोग भएका डेंगी किटको गुणस्तर तथा मुल्यमा एकरूपता हुन नसकेको
8. आ.ब २०७९/८० मा डेंगी रोकथामका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा विनियोजित बजेट खर्च भइसकेको तर सामान्यतया डेंगीको केशहरू बैशाख बाटै देखापर्ने हुँदा रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि आर्थिक श्रोत को अभाव हुनसके

१.४. कार्य योजना

